

สรุปประเด็นการสัมมนา
เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงในระบบสากล
ณ ห้องประชุม 30410 ชั้น 4 อาคารสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ ถนนพหลโยธิน
วันพฤหัสบดีที่ 21 เมษายน 2548

หัวข้อที่ 1 กฎหมายที่ใช้กำกับดูแลการบริหารจัดการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง

Mr. Seiji Odaki (Manager, International Relations Department) จาก Japanese Society for Right of Authors, Composers and Publishers (JASRAC) ประเทศญี่ปุ่น

- ปี 1939 ญี่ปุ่นมีกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ฉบับแรก คือ Law on Intermediary Business concerning Copyrights (Old Law) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้
 - (1) เป็นระบบการขออนุญาต กล่าวคือ จะต้องขออนุญาตจากรัฐบาลก่อนดำเนินการจัดเก็บ
 - (2) กฎหมายฉบับนี้ครอบคลุมถึงงานวรรณกรรม และดนตรีกรรม
 - (3) องค์กรจัดเก็บต้องขออนุญาตเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การแบ่งสรรค่าใช้สิทธิ และอัตราค่าลิขสิทธิ์จากรัฐบาลก่อน
 - (4) องค์กรจัดเก็บต้องส่งรายงานธุรกิจ และรายงานการเงินให้รัฐบาลเพื่อตรวจสอบ
 - (5) รัฐบาลอาจส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบธุรกิจและบัญชีขององค์กรจัดเก็บ
 - (6) หากองค์กรจัดเก็บไม่ดำเนินการตามคำสั่งของรัฐบาล จะได้รับโทษ

- เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่มีความก้าวหน้า และเพื่อให้การคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ในปี 2001 ญี่ปุ่นจึงได้ออกกฎหมายว่าด้วยการจัดการธุรกิจเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียง Law on Management Business of Copyright and Neighboring Rights (New Law) เพื่อใช้บังคับแทนกฎหมายฉบับปี 1939 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้
 - (1) ยกเลิกระบบการขออนุญาต และใช้ระบบการขึ้นทะเบียนแทน กล่าวคือ องค์กรจัดเก็บสามารถดำเนินการจัดเก็บได้ หากได้ขึ้นทะเบียนไว้กับรัฐบาลแล้ว
 - (2) กฎหมายฉบับนี้ครอบคลุมลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงทุกประเภท
 - (3) ยกเลิกการขออนุญาตเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การแบ่งสรรค่าใช้สิทธิ และอัตราค่านายหน้าจากรัฐบาล แต่หากมีเรื่องโต้แย้งเกิดขึ้น รัฐบาลจะเข้าไปดูแลโดยการจัดให้มีการอนุญาตไต่สวนการ
 - (4) องค์กรจัดเก็บต้องจัดเตรียมเอกสารการเงินไว้ เพื่อให้สมาชิกสามารถตรวจสอบได้
 - (5) กฎหมายฉบับปี 2001 รัฐบาลเข้ามาเกี่ยวข้องกับองค์กรจัดเก็บน้อยลง แต่รัฐบาลอาจส่งเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบองค์กรจัดเก็บ และมีสิทธิให้องค์กรจัดเก็บพักหรือหยุดการดำเนินการได้

ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นมีองค์กรจัดเก็บ 31 องค์กร แต่มีเพียง 4 องค์กรเท่านั้นที่ดำเนินการอย่างจริงจัง

Mr. Jonathan Chu (General Manager) จาก Music Copyright Society of Chinese Taipei (MUST) ประเทศไต้หวัน

ประเทศไต้หวันมีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บ 2 ฉบับ ได้แก่

1. กฎหมายลิขสิทธิ์ ประกาศใช้ในปี 1985
2. Copyright Intermediary Organization Act ประกาศใช้ในปี 1997 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้
 - (1) ให้กระทรวงเศรษฐกิจเป็นผู้ดูแล Copyright Intermediary Organization
 - (2) Intermediary Organization คือ องค์กรที่เจ้าของงานลิขสิทธิ์ประเภทเดียวกันซึ่งได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงเศรษฐกิจแล้วไม่น้อยกว่า 30 รายร่วมกันก่อตั้งขึ้น เพื่อจัดเก็บและแบ่งสรรค่าใช้สิทธิให้แก่สมาชิก
 - (3) กระทรวงเศรษฐกิจจะเป็นผู้ตรวจสอบอัตราค่าใช้สิทธิ เพื่อให้มีความเป็นธรรม
 - (4) สมาชิกของ Intermediary Organization ต้องเป็นเจ้าของสิทธิทางเศรษฐกิจในงานอันมีลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ เจ้าของสิทธิไม่สามารถเป็นสมาชิกของ 2 องค์กรในงานประเภทเดียวกันได้
 - (5) สมาชิกของ Intermediary Organization มีสิทธิในการร้องขอให้มีการแบ่งสรรค่าใช้สิทธิ ทั้งนี้ สมาชิกมีหน้าที่จ่ายค่าธรรมเนียมในการจัดการและค่าสมาชิกด้วย (MUST เก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการ 30%)
 - (6) อัตราการจัดเก็บจะกำหนดโดยที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี ซึ่งจะจัดให้มีขึ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
 - (7) Intermediary Organization กำหนดให้ลดค่าใช้สิทธิสำหรับการใช้งานบางประเภท เช่น เพื่อการศึกษา หรือเพื่อการสาธารณะประโยชน์อื่นๆ
 - (8) หลังจากหักค่าธรรมเนียมในการจัดการแล้ว Intermediary Organization ต้องแบ่งสรรค่าใช้สิทธิที่เก็บได้ให้เจ้าของลิขสิทธิ์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
 - (9) หากมีเหตุอันสมควร Intermediary Organization อาจฟ้องคดีต่อศาลแทนเจ้าของลิขสิทธิ์ได้
 - (10) หาก Intermediary Organization กระทำการอันเป็นการละเมิดกฎหมาย

หรือถูกระเบียบต่างๆ กระทรวงเศรษฐกิจมีอำนาจให้ Intermediary Organization เปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินการจัดเก็บ หรือให้เลิกการดำเนินการจัดเก็บได้

ปัจจุบันประเทศไต้หวันมีองค์กรที่ดำเนินการจัดเก็บอย่างจริงจัง 2 องค์กร

Miss Aline Jelen (Manager in charge of relations with foreign Author's Societies) จาก Society of Authors, Composers and Music Publishers (SACEM) ประเทศฝรั่งเศส

- ปี 1791 ประเทศฝรั่งเศสมีกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ประพันธ์เป็นครั้งแรก
- ปี 1851 ได้มีการก่อตั้ง SACEM ขึ้น โดยเป็นสมาคมแรกในด้านดนตรี
- กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ประพันธ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีขึ้นเมื่อปี 1956 และมีการแก้ไขหลายครั้ง เพื่อให้มีความทันสมัย ซึ่งนับแต่กฎหมายฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ทำให้องค์กรจัดเก็บมีบทบาทมากขึ้น
- ปี 1985 ประเทศฝรั่งเศสมีกฎหมายว่าด้วยสิทธิข้างเคียง โดยเปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งองค์กรบริหารการจัดเก็บค่าสิทธิข้างเคียงสำหรับผู้ผลิตสิ่งบันทึกภาพ และสิ่งบันทึกเสียง

ทั้งนี้ สามารถสรุปประเด็นกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ประพันธ์และสิทธิข้างเคียงของประเทศฝรั่งเศสได้ ดังนี้

- (1) กระทรวงวัฒนธรรม และคณะที่ปรึกษาด้านศิลปะและวรรณคดีเป็นผู้ร่างกฎหมายฉบับนี้
- (2) คณะที่ปรึกษาด้านศิลปะและวรรณคดีประกอบด้วยผู้แทนจากหลายองค์กร เช่น กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการต่างประเทศ องค์กรเจ้าของสิทธิ องค์กรผู้บริโภคร และผู้เชี่ยวชาญด้านลิขสิทธิ์ เป็นต้น
- (3) กฎหมายกำหนดว่า องค์กรจัดเก็บที่จัดตั้งขึ้นต้องเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร มีหน้าที่ในการจัดเก็บและแบ่งสรรค่าใช้สิทธิให้เจ้าของสิทธิ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งทางสังคมและวัฒนธรรม
- (4) กฎหมายกำหนดให้มีผู้ตรวจสอบองค์กรจัดเก็บ
- (5) การควบคุมองค์กรจัดเก็บมี 2 ระดับ ดังนี้
 - (5.1) การควบคุมดูแลโดยสมาชิก และคณะกรรมการ SACEM โดยการให้สมาชิกสามารถตรวจสอบบัญชีขององค์กร รวมถึงรายงานของผู้ตรวจสอบได้
 - (5.2) การควบคุมโดยกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งองค์กรจัดเก็บจะต้องแจ้งการดำเนินการต่อกระทรวงวัฒนธรรม หากองค์กรจัดเก็บดำเนินการไม่ถูกต้อง กระทรวงฯ มีอำนาจลงโทษได้ ทั้งนี้ องค์กรจัดเก็บต้องจัดเตรียมข้อมูลต่างๆ ดังต่อไปนี้ไว้ให้กระทรวงวัฒนธรรม
 - รายงานการเงินประจำปี ข้อมูลการบริหารจัดการ และสถิติต่างๆ
 - ร่างแก้ไขกฎ ระเบียบการจัดเก็บและการแบ่งปันค่าใช้สิทธิ ซึ่งจะต้องส่งให้กระทรวงวัฒนธรรมภายใน 2 เดือนก่อนการประชุมสามัญประจำปี
 - ในบางกรณี กระทรวงวัฒนธรรมอาจขอให้องค์กรจัดเก็บส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บและการแบ่งสรรค่าใช้สิทธิ รวมถึงสำเนาข้อตกลงระหว่างองค์กรจัดเก็บกับบุคคลที่สามให้กระทรวงฯ
 - หากองค์กรจัดเก็บกระทำการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย กระทรวงวัฒนธรรมอาจฟ้องคดีต่อศาล หรือสั่งให้องค์กรจัดเก็บระงับการดำเนินการได้
 - (5.3) การควบคุมโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นโดยผลของกฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวจะจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปีสำหรับการควบคุมบัญชีและการบริหารจัดการประจำปีของ องค์กรจัดเก็บ ทั้งนี้

องค์กรจัดเก็บต้องให้ข้อมูลต่างๆ แก่คณะกรรมการ หาก องค์กรจัดเก็บให้ข้อมูลผิด กฎหมายกำหนดให้ต้องได้รับโทษจำคุก 1 ปี และโทษปรับ 15,000 ยูโร นอกจากนี้ คณะกรรมการมีอำนาจสอบถามข้อมูลจากผู้ตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการไม่มีอำนาจลงโทษองค์กรจัดเก็บ

Mr. Ang Kwee Tiang (Regional Director) จากสมาพันธ์ผู้สร้างสรรค์และนักแต่งเพลงระหว่างประเทศ (CISAC)

กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ของประเทศจีนมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2005 มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

- (1) เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่น้อยกว่า 50 รายอาจร่วมกันก่อตั้งองค์กรจัดเก็บ โดยจะต้องมีการขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานของรัฐ
- (2) ห้ามกำหนดขอบเขตการดำเนินการจัดเก็บเหมือนกับองค์กรอื่น กล่าวคือ ให้มีองค์กรจัดเก็บ 1 องค์กรสำหรับ 1 ลิขสิทธิ์
- (3) ต้องให้รัฐบาลอนุมัติอัตราการจัดเก็บ วิธีการแบ่งสรรค่าใช้สิทธิให้สมาชิกก่อน เมื่อรัฐบาลอนุมัติแล้ว ให้ประกาศให้สาธารณชนทราบเพื่อให้เกิดความโปร่งใส
- (4) ผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ต้องให้ข้อมูลการใช้เพลง เช่น ชื่อเพลง ชื่อเจ้าของ ลักษณะการใช้ และจำนวนการใช้แก่องค์กรจัดเก็บ เพื่อจะได้แบ่งสรรค่าใช้สิทธิให้แก่เจ้าของได้อย่างถูกต้อง ซึ่งหากข้อมูลดังกล่าวเป็นความลับทางการค้า องค์กรจัดเก็บมีหน้าที่ต้องเก็บรักษาความลับนั้น
- (5) หลังจากหักค่าธรรมเนียมในการบริหารจัดการแล้ว องค์กรจัดเก็บต้องแบ่งสรรค่าใช้สิทธิให้เจ้าของลิขสิทธิ์
- (6) เนื่องจากจำนวนเงินค่าใช้สิทธิที่จัดเก็บได้มีจำนวนมหาศาล (ประมาณ 1,000 ล้านดอลลาร์ต่อปี) ดังนั้น องค์กรจัดเก็บต้องมีบันทึกการแบ่งสรรค่าใช้สิทธิย้อนหลังอย่างน้อย 10 ปีไว้ให้ผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบ
- (7) องค์กรจัดเก็บต้องดำเนินการโดยไม่แสวงหากำไร มิฉะนั้น จะถูกระงับการดำเนินการ และถูกปรับค่าใช้สิทธิที่จัดเก็บได้

สรุป

- (1) องค์กรจัดเก็บต้องดำเนินการโดยไม่แสวงหากำไร
- (2) ควรมีองค์กรจัดเก็บแยกตามประเภทลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ละ 1 องค์กร
- (3) หน่วยงานของรัฐควรมีอำนาจในการกำกับดูแลองค์กรจัดเก็บ
- (4) ควรมีกฎหมาย กฎ ระเบียบเกี่ยวกับการจัดเก็บที่ชัดเจน เพื่อให้สมาชิกมีความมั่นใจ
- (5) ควรมีกระบวนการตรวจสอบการจัดเก็บที่เหมาะสม
- (6) ควรกำหนดเงื่อนไขการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เหมาะสม

หัวข้อที่ 2 ข้อดีข้อเสียของการจัดเก็บแบบองค์กรเดียวและ หลายองค์กร
จัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ : การผูกขาดหรือการแข่งขัน

Mr. Scot Morris (Director, International Relations) จาก Australian Performing Right Society Limited (APRA) ประเทศออสเตรเลีย

- ปี 1968 มี Copyright Tribunal ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์และเงื่อนไขการอนุญาตต่างๆสำหรับกรณีที่คุณ้องค์กรไม่สามารถตกลงกันได้
- มีองค์กรจัดเก็บเพียง 1 องค์กร ต่อ 1 ลิขสิทธิ์ โดยต้องส่งรายละเอียดโครงสร้างการดำเนินงาน รายชื่อสมาชิก บัญชีงบดุล เป็นต้น ให้รัฐบาลทราบ เพื่อลดปัญหาความซ้ำซ้อน
- นอกจากนี้ออสเตรเลียมี Trade Practices Act 1974 และ Competition Tribunal ซึ่งเป็นกลไกที่สามารถสร้างความสมดุลระหว่างผู้ใช้และเจ้าของงาน

สรุป เห็นด้วยกับระบบผูกขาด แบบ 1 องค์กร ต่อ 1 ลิขสิทธิ์ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

Miss Aline Jelen (Manager in charge of relations with foreign Author's Societies)

จาก Society of Authors, Composers and Music Publisher (SASEM) ประเทศฝรั่งเศส

๑. องค์กรจัดเก็บในยุโรปเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรและมีลักษณะผูกขาดแต่ประกอบไปด้วยความชอบธรรม ทั้งในแง่ประโยชน์ต่อผู้ใช้และผู้สร้างสรรค์
๒. ปัจจุบันเป็นแบบ 1 องค์กร ต่อ 1 ลิขสิทธิ์ ใน 1 territory เช่น private copy, reprographic rights, cable retransmission of TV stations เป็นต้น
 - ข้อดีของระบบผูกขาด

ในด้านของผู้สร้างสรรค์ คือ ไม่มีการแข่งขัน ผู้สร้างสรรค์ทั้งหลายจะมอบสิทธิในการจัดเก็บงานนั้นให้แก่องค์กรจัดเก็บเพียงหนึ่งองค์กร

ในด้านของผู้ใช้ คือ ผู้ใช้ไม่ต้องประสบความยากลำบากในการสืบหาว่าองค์กรใดคือผู้ดูแลสิทธิในงานที่ตนต้องการขออนุญาตใช้ โดยเฉพาะการขออนุญาตใช้งานระหว่างประเทศ นอกจากนี้การทำสัญญาฉบับเพียงองค์กรเดียว ทำให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว และประหยัด

ในด้านของรัฐบาล หากมีหลายองค์กรทำให้ควบคุมดูแลยากเนื่องจากวิธีการบริหารจัดการจัดเก็บไม่เหมือนกัน

สรุป เห็นด้วยกับระบบผูกขาด แบบ 1 องค์กร ต่อ 1 ลิขสิทธิ์ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

Mr. Jonathan Chu (General Manager) จาก Music Copyright Society of Chinese Taipei (MUST) ประเทศไต้หวัน

- ประเทศไต้หวันมีกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์คือ Copyright law, Copyright Intermediary Organization Act และ Fair Trade Act ซึ่งกฎหมายทั้งสามนี้สนับสนุนแนวคิดเรื่องการผูกขาดขององค์กรจัดเก็บ
- อย่างไรก็ตามระบบการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ในไต้หวันเป็นระบบแข่งขัน เนื่องจากมีรัฐธรรมนูญสนับสนุนการจัดตั้ง Intermediary organization โดยเสรี
- ปัจจุบันมีองค์กรจัดเก็บทั้งหมด 7 องค์กร ได้แก่ องค์กรด้านงานเพลง 3 องค์กร องค์กรด้านงานสิ่งบันทึกเสียง 2 องค์กร และองค์กรด้านงานโสตทัศนวัสดุ 3 องค์กร
- ข้อดีและข้อเสียจากระบบแบบแข่งขันในปัจจุบัน

- ข้อดี**
- 1) เจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้สร้างสรรค์และผู้ผลิตมีสิทธิเลือกองค์กรที่จะดูแลผลประโยชน์ของตน ได้ดีที่สุด
 - 2) เกิดการแข่งขันระหว่างองค์กรในการให้บริการเพื่อให้เจ้าของลิขสิทธิ์ตัดสินใจเลือกเข้าเป็นสมาชิก
 - 3) ผู้ใช้มีสิทธิเลือกใช้งานจากเฉพาะองค์กรจัดเก็บที่ตนต้องการ

- ข้อเสีย**
- 1) ผู้ใช้ประสบปัญหาในการเจรจาต่อรองอัตราค่าจัดเก็บจากหลายองค์กรจัดเก็บและการ ขออนุญาต เป็นไปอย่างยากลำบากและสลับซับซ้อน เนื่องจากแต่ละองค์กรมีกฎเกณฑ์และอัตราค่าลิขสิทธิ์ ที่แตกต่างกันไป
 - 2) การควบคุมดูแลองค์กรจัดเก็บเหล่านั้นเป็นไปด้วยความยากลำบากและสิ้นเปลืองทรัพยากรทางสังคม (ทรัพยากรบุคคลและการจัดระบบการจัดเก็บ)
 - 3) ก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดและมีการฟ้องร้องคดีมากขึ้น โดยจำเลยมักจะปฏิเสธว่าตนได้จ่ายค่าลิขสิทธิ์แก่องค์กรหนึ่งไปแล้ว และไม่ทราบว่าต้องจ่ายให้แก่องค์กรอื่นอีก
 - 4) เจ้าของลิขสิทธิ์เปลี่ยนแปลงการมอบอำนาจในการจัดเก็บจากบริษัทหนึ่งไปสู่อีกบริษัทหนึ่งซึ่งก่อให้เกิดความยากลำบากในการติดตามข้อมูล สร้างความสับสนให้แก่ประชาชน

สรุป ปัจจุบันไต้หวันเป็นระบบแข่งขัน แต่วิทยากรเห็นด้วยกับระบบผูกขาด

Mr. Seiji Odaki (Manager, International Relations Department) จาก Japanese Society for Right of Authors, Composers and Publishers (JASRAC) ประเทศญี่ปุ่น

- แต่เดิมองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ของญี่ปุ่นมีลักษณะเป็นระบบผูกขาดมานานประมาณ 60 ปี อย่างไรก็ตาม ในปี 2001 มีกฎหมายใหม่ชื่อ Law on Management Business of Copyright and Neighboring Rights ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการแข่งขัน

- ข้อดีข้อเสียของระบบการแข่งขัน

ข้อดี

- 1) เจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้สร้างสรรค์และผู้ผลิตมีสิทธิเลือกองค์กรที่จะดูแลผลประโยชน์ของตนได้ดีที่สุด
- 2) เกิดการแข่งขันระหว่างองค์กรในการให้บริการเพื่อให้เจ้าของลิขสิทธิ์ตัดสินใจเลือกเข้าเป็นสมาชิก

ข้อเสีย 1) ผู้ใช้เกิดความสับสนในการติดต่อขออนุญาตใช้งานลิขสิทธิ์ ซึ่งก่อให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์เพราะผู้ใช้ติดต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ได้

- 2) เจ้าของลิขสิทธิ์เสียโอกาสในการติดต่อธุรกิจเนื่องจากความสับสนซับซ้อนของการแข่งขัน

- 3) อำนาจต่อรองกับผู้ใช้งานลิขสิทธิ์น้อยลง เนื่องจากมีหลายองค์กร ในที่สุดผลประโยชน์ต่างๆจะลดลง (ประสิทธิภาพและประสิทธิผลลดลง)

- 4) การควบคุมดูแลองค์กรจัดเก็บเป็นไปด้วยความยากลำบาก เกิดความซ้ำซ้อนในการ จัดเก็บ สิ้นเปลืองทรัพยากรทางสังคม (ทรัพยากรบุคคลและการจัดระบบการจัดเก็บ โดยเฉพาะด้านระบบ IT)

สรุป เห็นควรเป็นแบบระบบผูกขาด (1องค์กรต่อ1ลิขสิทธิ์)

สรุป

- ประเทศออสเตรเลียและฝรั่งเศส

ปัจจุบันมีระบบการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์เป็นแบบ 1 องค์กร ต่อ 1 ลิขสิทธิ์ วิทยากรของทั้งสองประเทศเห็นด้วยกับระบบผูกขาด

- ประเทศไต้หวันและญี่ปุ่น

ประเทศไต้หวัน ญี่ปุ่น ปัจจุบันเป็นระบบแข่งขัน อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์ของทั้งสองประเทศ วิทยากรทั้งสองท่านเห็นว่าระบบผูกขาดน่าจะดีกว่า

- วิทยากรทั้งสองท่านเห็นด้วยกับระบบผูกขาดเนื่องจากก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อทั้งผู้ใช้ ผู้ประกอบการ และองค์กรบริหารการจัดเก็บ

หัวข้อที่ 3 การกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์

Mr. Scot Marris (Director, International Relations) จาก Australian Performing Right Society Limited (APRA) ประเทศออสเตรเลีย

- ในประเทศออสเตรเลียมีการจัดตั้ง Copyright Tribunal ขึ้นภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ปี 1968 เพื่อทำหน้าที่กำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้ใช้สิทธิในกรณีที่ต้องการบริหารการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์กับผู้ใช้ไม่สามารถเจรจาตกลงกันได้

- Copyright Tribunal มีองค์ประกอบ ดังนี้

- ประธาน ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา Federal Court
- รองประธาน ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหรืออดีตผู้พิพากษาของ Federal หรือ Supreme Court
- องค์กรประกอบด้วยบุคคลผู้มีความรู้ ความชำนาญในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานลิขสิทธิ์

- อัตราการจัดเก็บจะพิจารณาจากมูลค่าของงานเพลง (value of music) โดยคำนึงถึงประวัติความเป็นมาในการเจรจากับผู้ใช้งานในอดีตที่ผ่านมา วิธีปฏิบัติและการกำหนดอัตราขององค์กรบริหารการจัดเก็บในต่างประเทศ และความสำคัญของเพลงที่มีต่อผู้ใช้งาน โดยอัตราการจัดเก็บจะถูกกำหนดไว้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้ใช้งานในธุรกิจแต่ละประเภท ทั้งนี้ องค์กรไม่สามารถกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์ที่แตกต่างกันจากการใช้งานเพลงในธุรกิจประเภทเดียวกันได้

- สมาพันธ์ผู้สร้างสรรค์และนักแต่งเพลงระหว่างประเทศ (CISAC) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์ไว้แตกต่างกันตามลำดับความสำคัญของการใช้งานเพลง ดังนี้

1) เพลงที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อธุรกิจ (essential music) หากปราศจากเพลง

จะไม่สามารถดำเนินธุรกิจหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้ เช่น การแสดงคอนเสิร์ต การใช้เพลงในรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นต้น

2) เพลงที่มีความสำคัญต่อธุรกิจ (important music) ผู้ประกอบการสามารถดำเนิน

กิจกรรมหรือธุรกิจได้โดยไม่ต้องอาศัยเพลง แต่เพลงยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจอยู่ เช่น การใช้เพลงในสถานบันเทิงหรือบาร์ที่มีการแสดงดนตรีสด เป็นต้น

3) เพลงที่นำมาใช้เป็นลำดับรอง (secondary music) คือ สถานประกอบการที่ใช้เพลงเป็น

ส่วนประกอบในการดำเนินธุรกิจ เช่น การใช้เพลงในโรงแรม ร้านอาหาร คาเฟ่ ชุปเปอร์มาร์เก็ต หรือในงานแสดงสินค้า เป็นต้น

- การทำสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิขององค์กร APRA จะใช้วิธีเจรจากับกลุ่มองค์กรผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ โดยอัตราค่าลิขสิทธิ์จะแตกต่างกันตามประเภทของธุรกิจที่นำงานเพลงออกเผยแพร่

Mr. Liam Donnelly (Senior Manager, International Relations Department) จาก Performing Right Society Limited (PRS) ประเทศอังกฤษ

- การกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์ขององค์กรจะพิจารณาจากแนวทางปฏิบัติในอดีตที่ผ่านมา และเปรียบเทียบกับอัตราค่าลิขสิทธิ์ที่กำหนดโดยองค์กรบริหารจัดการจัดเก็บในต่างประเทศ ก่อนจะนำอัตราดังกล่าวไปเจรจากับกลุ่มองค์กรผู้ใช้งานลิขสิทธิ์
- ในประเทศอังกฤษมีการจัดตั้ง Copyright Tribunal ขึ้นภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์เมื่อปี 1957 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมไม่ให้องค์กรบริหารจัดการจัดเก็บใช้อำนาจผูกขาดมากเกินไป โดย Tribunal จะทำหน้าที่กำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์เมื่อองค์กรบริหารจัดการจัดเก็บกับองค์กรผู้ใช้งานไม่สามารถเจรจาดังกล่าวได้
- องค์ประกอบของ Tribunal ประกอบด้วย ประธาน 1 คน และรองประธานอีก 2 คน และมีผู้เชี่ยวชาญด้านลิขสิทธิ์เป็นองค์คณะได้อีกไม่เกิน 8 คน โดยปกติการพิจารณาคดีในแต่ละครั้ง จะมีตุลาการทำหน้าที่ 3 คน
- คำตัดสินของ Tribunal สามารถนำไปอุทธรณ์ต่อ UK High Court ได้เฉพาะประเด็นข้อกฎหมาย ทั้งนี้ ไม่สามารถอุทธรณ์ขอให้ศาลพิจารณาคำตัดสินชี้ขาดของ Tribunal ได้

Mr. Jonathan Chu (General Manager) จาก Music Copyright Society of Chinese Taipei (MUST) ประเทศไต้หวัน

- การกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์ขององค์กร จะพิจารณาจากองค์ประกอบ ดังนี้
 - อัตราการจัดเก็บในประเทศต่างๆ โดยเฉพาะในประเทศใกล้เคียง เช่น ฮองกง จีน ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ เป็นต้น
 - ลักษณะขององค์กรจัดเก็บภายในประเทศ เช่น มีองค์กรเดียวหรือหลายองค์กร รวมทั้งสถานะการใช้งานลิขสิทธิ์ของผู้ใช้ภายในประเทศ เช่น ในไต้หวันคาราโอเกะบาร์ได้รับความนิยมมาก การกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์จึงกำหนดให้พิจารณาจากจำนวนห้อง หรือจำนวนเครื่องคาราโอเกะ โดยจะไม่พิจารณาถึงจำนวนที่นั่งหรือขนาดของสถานประกอบการคาราโอเกะตามหลักเกณฑ์ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป
 - มูลค่าและความสำคัญของงานเพลงที่มีต่อกลุ่มองค์กรผู้ใช้งาน
- ขั้นตอนการกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์ขององค์กร MUST เริ่มจากการกำหนดอัตราโดยความเห็นชอบของที่ประชุม General Meeting ซึ่งอัตราดังกล่าวต้องผ่านการตรวจสอบโดย Competent Authority ตามที่ Copyright Intermediary Organization Act กำหนดไว้

- Competent Authority จะมีหน้าที่พิจารณา อัตราค่าลิขสิทธิ์ที่กำหนดโดยองค์กรและมีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงอัตราค่าลิขสิทธิ์ดังกล่าวได้ เพื่อประโยชน์สาธารณะและป้องกันมิให้องค์กรกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์ที่ไม่เหมาะสม

Mr. Windiaprana Ramelan (Consultant) จาก Karya Cipta Indonesia (KCI) ประเทศอินโดนีเซีย

- องค์กร KCI ใช้หลักในการคำนวณอัตราค่าลิขสิทธิ์ ดังนี้
 - ค่าใช้จ่ายพื้นฐานของสถานประกอบการ (Basic Expenditure of Entertainment)
 - มูลค่าของงานเพลง (Value of Music) แบ่งเป็น
 - 1) Featured Music (6% - 10%) สำหรับธุรกิจที่ใช้งานเพลงเป็นหลัก เช่น สถานประกอบการคาราโอเกะ ซึ่งหากไม่มีงานเพลง จะไม่สามารถดำเนินธุรกิจประเภทนี้ได้
 - 2) Entertainment Music (3% - 6%) เช่น การเผยแพร่เพลงตามสถานีวิทยุ โทรทัศน์ การใช้งานเพลงเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินธุรกิจดังกล่าว แต่หากไม่มีเพลง ธุรกิจประเภทนี้ก็ยังจะสามารถดำเนินต่อไปได้
 - 3) Background Music (1% - 3%) เช่น การเปิดเพลงในร้านอาหาร ซึ่งเพลงถูกใช้เป็นเพียงส่วนประกอบในการดำเนินธุรกิจดังกล่าว
 - นอกจากนี้ ในการดำเนินธุรกิจบางประเภท เช่น ธุรกิจโรงแรม จะพิจารณาอัตราค่าลิขสิทธิ์จากจำนวนห้องที่มีแขกเข้าพัก (Occupancy Rate) เช่น หากในช่วงที่มีผู้เข้าพักในโรงแรมมาก อัตราการจัดเก็บก็จะสูง หากช่วงใดมีผู้เข้าพักในโรงแรมน้อย อัตราการจัดเก็บก็จะต่ำลง ปัจจัยการกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์ดังกล่าวนี้ ถือได้ว่าเหมาะสมและเป็นธรรมมากกว่าการกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์จากจำนวนห้องพักทั้งหมดของโรงแรม
 - จำนวนวันเปิดทำการของสถานประกอบการ (Working Days/months) เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่น่าสนใจในการพิจารณากำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์ด้วย
- กฎหมายลิขสิทธิ์ของอินโดนีเซียกำหนดให้อัตราค่าลิขสิทธิ์ที่ผู้ใช้งานต้องจ่ายให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์จะต้องผ่านการเจรจาตกลงกับกลุ่มองค์กรอาชีพที่เกี่ยวข้อง (professional organization standards) เช่น สมาคมนักร้อง หรือสมาคมโรงแรม เป็นต้น

สรุป

- การกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์ขององค์กรบริหารจัดการจัดเก็บ จะใช้วิธีเจรจาตกลงกับกลุ่มองค์กรผู้ใช้งานลิขสิทธิ์แต่ละประเภท โดยอัตราค่าลิขสิทธิ์จะแตกต่างกันตามประเภทของธุรกิจที่นำงานเพลงออกเผยแพร่
- ในระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศอังกฤษและออสเตรเลีย จะมีการจัดตั้ง

Copyright Tribunal ขึ้นเพื่อทำหน้าที่พิจารณาคำหนด อัตราค่าลิขสิทธิ์กรณีที่ต้องกรบริหารการจัดเก็บ กับ
องค์กรผู้ใช้งานไม่สามารถเจรจาตกลงกันได้

● ในประเทศไต้หวันและอินโดนีเซียไม่มีระบบ Copyright Tribunal แต่ในประเทศไต้หวันมี
กฎหมาย Copyright Intermediary Organization Act ที่กำหนดให้ Competent Authority มีหน้าที่พิจารณาตรวจสอบ
อัตราค่าลิขสิทธิ์ที่กำหนดโดยองค์กร เพื่อควบคุมไม่ให้องค์กรกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นธรรม

หัวข้อที่ 4 การจัดการและการบริหารองค์กรจัดเก็บ

Mr. Spencer Lee (Deputy Chief Executive Officer) จาก Composer & Authors Society of Hong Kong (CASH)
ฮ่องกง

- องค์กร CASH จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 1977 เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรในรูปแบบ Limited by guarantee ซึ่งเป็นการ
จัดตั้งบริษัทรูปแบบพิเศษภายใต้ Hong Kong Company Ordinance
- สมาชิกขององค์กร CASH ประกอบด้วย ผู้สร้างสรรค์งานเพลงทั้งผู้แต่งเนื้อร้องและทำนองเพลง การ
บริหารงานขององค์กรอยู่ภายใต้หลักการ ดังนี้
 - โปร่งใส (Transparency) องค์กรจะจัดใส่ข้อมูลทั้งหมดขององค์กรลงในเว็บไซต์ เพื่อให้สมาชิก
สามารถตรวจสอบได้ โดยข้อมูลที่สำคัญได้แก่ อัตราค่าลิขสิทธิ์ ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิก ผลงานเพลงที่องค์กรดูแล ตลอดจน
การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร
 - เป็นธรรม (Equity) องค์กรมุ่งเน้นการดำเนินงานให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างสมาชิกภายในองค์กร
และสมาชิกขององค์กร CISAC ในต่างประเทศตามสัญญาต่างตอบแทนที่มีต่อกัน
 - เชื้อถือได้ (Accountability) องค์กรจะกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์ที่เหมาะสม เป็นธรรม และจัดสรร
รายได้ให้แก่สมาชิกในเวลาที่เหมาะสมภายใต้ข้อบังคับที่กำหนด นอกจากนี้ องค์กรมีหน้าที่ปฏิบัติ
ตามหลักเกณฑ์และข้อบังคับของ CISAC และแนวปฏิบัติสากล พร้อมทั้ง จัดให้มีการตรวจสอบ
บัญชีและการดำเนินงานขององค์กรทุกๆ ปี
- นอกจากการดำเนินการบริหารการจัดเก็บให้แก่สมาชิกแล้ว องค์กร CASH ยังมีบทบาทสำคัญในการ
สนับสนุนด้านการศึกษาและวัฒนธรรม โดยจัดให้มีการสัมมนาเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์และ
การบริหารการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ให้แก่สมาชิกองค์กร ผู้ใช้งาน รวมทั้ง นักเรียน ครู อาจารย์ และสาธารณชน
โดยรวม นอกจากนี้ ยังจัดโครงการประกวดการแต่งเพลงและจัดให้มีการพบปะสรรสรรค์กันระหว่างนักแต่ง
เพลงของประเทศต่างๆ เพื่อให้ให้นักแต่งเพลงมีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์งานเพลงให้มีความหลากหลาย
ยิ่งขึ้น

Mr. Edmund Lam (Chief Executive Officer) จาก Composers and Authors Society of Singapore Limited (COMPASS) ประเทศสิงคโปร์

- องค์การ COMPASS เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร จัดตั้งขึ้นในปี 1992 มีสมาชิกประกอบด้วย นักแต่งเพลง และผู้โฆษณาเพลง (Music Publishers)
- ในประเทศสิงคโปร์ไม่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องมีองค์กรบริหารจัดการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์งานเพลงเพียงหนึ่งองค์กรเช่นเดียวกับฮ่องกงที่ไม่มีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าว
- พันธกิจขององค์กรคือ คຸ້ມครองและพิทักษ์ผลประโยชน์จากการสร้างสรรค์งานเพลง

ให้แก่สมาชิก

- การดำเนินงานขององค์กรอยู่ภายใต้ Code of Conduct เพื่อให้สมาชิกและผู้ใช้งานมั่นใจได้ว่า องค์การ COMPASS จะบริหารงานด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ โดย Code of Conduct จะถูกพิจารณาแก้ไขปรับปรุงทุกๆ ปี พร้อมทั้งจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณะ

Mr. Seiji Odaki (Manager, International Relations Department) จาก Japanese Society for Right of Authors, Composers and Publishers (JASRAC) ประเทศญี่ปุ่น

- องค์การ JASRAC มีหลักการจัดการและบริหารองค์กรให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม ได้รับความเชื่อถือ ดังนี้

- จัดระบบบริหารภายในองค์กร โดยให้สมาชิกมีสิทธิออกเสียงในการประชุมใหญ่ขององค์กร โดยที่ประชุมจะทำหน้าที่พิจารณากำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารองค์กร และให้ความเห็นชอบระเบียบในการจัดสรรรายได้ให้แก่สมาชิก นอกจากนี้ ยังมีการคัดเลือกคณะที่ปรึกษาจากสมาชิกองค์กร และแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารองค์กรเพื่อให้ทำหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์และกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์

- การกำหนดอัตราค่าลิขสิทธิ์ขององค์กร JASRAC จะใช้วิธีเจรจากับกลุ่มองค์กรผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ โดยอัตราที่กำหนดจะถูกรายงานไปที่หน่วยงานภาครัฐเพื่อเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวต่อสาธารณชน

- ระเบียบในการจัดสรรรายได้ที่องค์กรกำหนด จะต้องรายงานให้หน่วยงานภาครัฐทราบ และในการจัดสรรรายได้ให้แก่สมาชิก องค์กรจะต้องจัดส่งรายงาน โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้ให้สมาชิกทราบ ว่า มีการใช้งานเพลงของสมาชิกมากน้อยเพียงใด และจากผู้ใช้รายใด การดำเนินการดังกล่าวนี้ นอกจากจะสร้างความโปร่งใสให้แก่สมาชิกแล้ว ยังช่วยให้ผู้ใช้งานมั่นใจและตรวจสอบได้ว่าค่าลิขสิทธิ์ที่จ่ายให้แก่องค์กรนั้น ได้ถูกส่งกลับคืนไปยังผู้สร้างสรรค์งานเพลง

λ นอกจากการดำเนินการบริหารจัดการจัดเก็บแล้ว องค์การ JASRAC ยังมีบทบาทในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนด้านวัฒนธรรม และสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ให้แก่สาธารณชน โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

Mr. Liam Donnelly (Senior Manager, International Relations Department) จาก The Performing Right Society Limited (PRS) ประเทศอังกฤษ

- องค์กร PRS เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 1914 ทำหน้าที่ดูแลบริหารสิทธิจากการเผยแพร่ผลงานเพลงต่อสาธารณชนให้แก่นักแต่งเพลงและผู้โฆษณาเพลง (Publisher)
- อัตราค่าลิขสิทธิ์ที่กำหนดโดยองค์กร PRS หากกำหนดไว้ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นธรรมต่อผู้ใช้งาน ผู้ใช้สามารถร้องขอให้ Copyright Tribunal พิจารณาอัตราการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ดังกล่าวได้
- องค์กร PRS มีการจัดระบบรวบรวมข้อมูล (Documentation) เพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับผลงานของผู้สร้างสรรค์ และสมาชิกขององค์กร
 - การจัดสรรรายได้ให้แก่สมาชิกจะทำได้ด้วยความถูกต้อง เป็นธรรม ชัดเจน รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยการจัดทำระเบียบเกี่ยวกับการจัดสรรรายได้ให้สมาชิกขององค์กร จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารองค์กร และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ UK Office of Fair Trading องค์กร PRS จัดสรรรายได้ให้แก่สมาชิกจำนวน 4 ครั้งต่อปี

สรุป

λ การจัดการและบริหารองค์กรจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ของประเทศต่างๆ จะทำด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม เพื่อให้ได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากทั้งสมาชิกขององค์กร กลุ่มผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ และสาธารณชนโดยรวม